

Op het moment dat deze definitie van ratingverschil is ingevoerd kan men onmiddellijk berekenen met welke scores andere ratingverschillen corresponderen. Hieronder heb ik een lijstje samengesteld.

<u>Ratingverschil</u>	<u>Score van de sterkste speler. (in %)</u>
0	50,0
50	56,9
100	63,7
150	70,0
200	75,8
250	80,9
300	85,3
350	89,0
400	91,9
450	94,2
500	96,0
550	97,3
600	98,2

De interpretatie van dit lijstje is eenvoudig.

Als U een rating heeft van 1650 en Uw tegenstander een van 1500 dan is het verschil dus 150 in Uw voordeel en de verwachtingswaarde is volgens de tabel voor U 70% en voor de tegenstander 30%.

We kunnen droogjes vaststellen dat U een goede kans hebt om niet te verliezen.

Dit alles is alleen waar als U *overigens* niets van Uw tegenstander weet. Zodra U en Uw opponent elkaars schaak-eigenaardigheden goed kennen is de tabel striktgenomen niet toepasbaar!

In het voorgaande heb ik alleen van *ratingverschillen* gesproken, niet van de absolute ratings. Die zijn ook arbitrair. Elo bestudeerde de resultaten van 200 topspelers in de periode 1966-68 en stelde de gemiddelde rating vast op ... dat weet ik niet precies, maar zeg op 2500. Op het moment dat dit gedaan is ligt in principe de rating vast van een typische Hoofdklasse-speler, maar ook van een gemiddelde speler uit de tweede klasse onderbond!

Ik ga niet in op de vraag hoe Arpad Elo het hele systeem ab initio opbouwde. Praktisch is dat ook niet meer van belang, want thans bestaan ratings met behoorlijke betrouwbaarheid voor veel spelers overal ter wereld en daar mogen we vanuit gaan.

De FIDE hanteert het Elo-systeem, maar ook in de diverse landen heeft men op nationaal niveau ratings ingevoerd.

Over langere perioden is de rating van een persoon niet noodzakelijk constant. Denk maar aan jeugdspelers, die soms in enkele maanden flink in kracht kunnen toenemen. Hoe brengt men deze veranderingen in rekening?

In principe kan men na iedere gespeelde partij de rating opwaarderen en de formule die men hanteert is de volgende.

$$\text{Nieuwe rating} = \text{oude rating} + K \times (\text{score} - \text{verwachte score})$$

K is een getal dat door de Fide op 10 is gesteld en dat in het KNSB ratingsysteem tussen 10 en 30 zit. Als het getal groot is, wordt de rating dus snel aangepast en bij een lage waarde van K is men 'conservatiever'.

Gruwelijk voorbeeld.

Stel, Uw huidige rating is 1871. U moet tegen Oom spelen die nu 2021 heeft. De partij telt mee voor de rating. U wint en heeft veel plezier. De verwachte score tegen Oom is 0,30 (150 ratingpunten verschil), $K = 30$. De bovenstaande formule geeft:

$$\text{Uw nieuwe rating} = 1871 + 30 \times (1 - 0,3) = 1892.$$

Ooms rating verandert helaas ook en wel:

$$\text{Ooms nieuwe rating} = 2021 + 30 \times (0 - 0,7) = 2000.$$

Vervolgens vindt nog enige verfijning plaats, omdat bij de berekening van Uw rating was aangenomen dat Ooms rating 2021 was, terwijl Oom na de partij op een lager getal uitkwam. Maar dit is een detail. Bovenstaande formule zal U in alle voorkomende gevallen een indicatie geven van de opwaardering die U zult krijgen. Natuurlijk zult U daar niet lang van kunnen genieten, want Oom staat U ergens in de bosjes met een wurgkoord op te wachten. Maar ook dit is slechts een detail.

In echt belangrijke gesprekken tussen schakers komt ook het begrip van toernooiprestatie-rating (TPR) veel voor. Dit getal is een maat voor hoe goed U het in een bepaald toernooi hebt gedaan.

U berekent de gemiddelde rating van Uw tegenstanders en vervolgens berekent U Uw scoringspercentage in het toernooi. De door U behaalde TPR is dan: gemiddelde rating tegenstanders + ratingoverwaarde behorend bij Uw scoringspercentage.

Voorbeeld

U speelt in een klein toernooitje tegen de spelers A (1500), B (1600) en C (2000). U hebt twee keer gewonnen en een keer geremiseerd.

Het gemiddelde van de ratings van Uw drie tegenstanders is 1700, het door U behaalde percentage is 83,3% en de tabel boven geeft dan een 'ratingplus' van naar schatting 275. Uw TPR is dan $1700 + 275 = 1975$.

Het is nogal duidelijk dat dit systeem z'n tekortkomingen heeft, want kennelijk doet het er niet toe of U die ene remise gescoord hebt tegen meneer 1500 of meneer 2000. Bovendien wordt het getalletje bizar als er personen van zeer uiteenlopende sterkten in het toernooi meedoen.

Tot slot wil ik nog een probleempje aan de orde stellen dat het toch ietwat incomplete karakter van de rating duidelijk maakt.

Ratingsverschil vertelt iets over de te verwachte score, maar zegt niet hoe die score over veel partijen genomen tot stand komt.

U kunt bijvoorbeeld een 50% score halen door alles te remiseren, maar ook door alleen maar te winnen en te verliezen in de verhouding een op een. En ongetwijfeld kunt U er zo nog wel een paar verzinnen.

Het zou eigenlijk wel leuk zijn als je in staat was om een "meest waarschijnlijke" verdeling tussen winst, verlies en remise te vinden bij een gegeven ratingsverschil, zonder dat je enige verdere kennis toevoegt. U voelt intuïtief hopelijk ook wel aan dat het niet zo waarschijnlijk is dat even sterke tegenstanders onderling alleen maar remiseren of alleen maar winst-en verliespotten produceren. De waarheid ligt ergens in het midden. Maar *waar*? Is er wel een manier om dit probleempje aan te pakken?

Inderdaad heeft de moderne waarschijnlijkheidsleer een methode in huis om zulk soort problemen te lijf te gaan (de methode heeft een intimiderende en natuurkundig klinkende naam, Maximum Entropie). Ik heb die dus maar eens op ons winst/remise/verlies probleem toegepast en daar zinnig ogende resultaten mee verkregen. Hier is een tabelletje.

<u>Ratingverschil</u>	<u>Winst(%)</u>	<u>Remise(%)</u>	<u>Verlies(%)</u>
0	33,3	33,3	33,3
50	40,5	32,9	26,7
100	48,0	31,4	20,6
200	62,6	26,3	11,0
300	75,6	19,4	5,0
450	89,4	9,6	1,0
600	96,5	3,4	0,1

Een miezerige chemicus op onze vereniging meende mij te kunnen meedelen dat de kans op remise tussen gelijkwaardige spelers die zwakker zijn dan hij beslist kleiner is dan een derde. Ik weet dat niet, maar misschien kan die andere, slechts weinig minder miezerige,

chemicus op onze vereniging die iets met de wekelijkse indeling te maken heeft vertellen hoe het echt zit.

Met enige nadruk zeg ik U nogmaals dat er in het bovenstaande tabelletje geen andere kennis zit dan dat de afloop van een schaakpartij vatbaar is voor de toestanden winst, remise en verlies en de ratingverschillen van de spelers. Iedere vorm van extra kennis maakt de gegeven kansen strikt genomen ongeldig.

Voorbeeld 1

U moet over een week met Wit aantreden tegen de wiskundige Pi Neut. Hij heeft precies dezelfde rating als Uzelf. Hij weet niets van U, maar U weet van schaakcollegae dat hij met Zwart als het maar even kan een smerig en zeer dubieus bijvariantje van het Boedapester gambiet speelt en dat hij na ongeveer een uur spelen flink gaat innemen.

U kunt dus het variantje heel goed bestuderen en bovendien de partij zoveel mogelijk gaan rekken.

U mag de resultaten van bovenstaande tabel *niet* toepassen, want U bezit kennis waardoor U er wezenlijk gunstiger voorstaat dan iemand die niet anticipeert op vriend Pi.

Voorbeeld 2

U speelt in een toernooi en wordt ingedeeld tegen ene Henk Noordhoek. U heeft nog nooit van hem gehoord. Hij kijkt wat slaperig uit zijn hoofd en hij maakt een warrige indruk. Zijn rating is honderd punten lager dan de Uwe.

U mag de resultaten van bovenstaande tabel *wel* toepassen, want U mag er niet zomaar van uitgaan dat zijn warrigheid en zijn slaperigheid uitzonderlijk zijn. U kent hem immers niet!

Ik wil dit stuk besluiten met de opmerking dat ik enige software heb ontwikkeld met betrekking tot al het voorgaande. Het gaat hier om uitgebreide versies van de in dit verhaal aangehaalde tabelletjes alsmede een simpel programma om rating 'updates' te bepalen. De geïnteresseerde kan mij voorzichtig benaderen. Ik ben op knsb-zaterdagen te herkennen aan een sleets ruitjesjasje.

MN

EEN KLEURRIJKE TEGENSTANDER

Na de publikatie van ons eerste onderlinge treffen (zie clubblad 44-1, blz. 14) snelde mijn eerbiedwaardige tegenstander briesend op mij af. Nimmer in zijn leven was hij tegen zulk een schaamteloos affront opgelopen! Aan een tweekamp kon ik mij niet meer onttrekken. Inmiddels is de eerste partij in zijn voordeel beslist. Maar nu terug naar het verleden.

2. Een verarming van de theorie; O.Berger - W.Wijks, 31/10/89.

1.d4,Pf6 2.c4,g6 3.g3,Lg7 4.Lg2,e5? In navolging van Reti is de zwartspeler op zoek naar "neue Ideen im Schachspiel". Deze poging echter om het Konings-Indisch met een 'Boedapest-sausje' (1.d4,Pf6 2.c4,e5) aan te maken zorgde na afloop voor een vieze zwarte nasmaak. Gewaarschuwd door dit vreemde ingrediënt, besluit wit rustig voort te gaan met kauwen, 5.de5,Pg4 6.f4,De7 7.h3,Ph6 8.Dd3,Pc6 9.a3, want kalmte bevordert de spijsvertering. Intussen probeert zwart hardnekkig het gerecht alsnog op smaak te brengen en roert met weinig overtuiging in de pan. 9....Pf5 10.e4,P5d4 11.Pf3,Pf3+ 12.Lf3,g5 13.h4,gf4 Deze pikante zet uit de exotische keuken verdient bepaald geen Michelin-ster, want er ontstaat alleen maar een gigantisch trekpat langs de g-lijn. 14.gf4,d6 15.Pc3,de5 16.Pd5 Wit acht de tijd rijp om de kok achter zijn fornuis wat verder terug te dringen. Veel ruimte heeft onze kookkunstenaar niet, maar hij heeft ook maar weinig potten op het vuur staan.

16....Dd8 17.f5,h6 18.Le3,Pd4 19.Ld4,ed4 20.e5,Le5 21.De4 Uit totale verachting voor zijn gastronomisch misbaksel sloeg monsieur Bouse nu de hand aan zichzelf. 21....0-0 22.Tg1+,Lg7 23.Dg4,Te8+ 24.Kd2.

Otto Berger

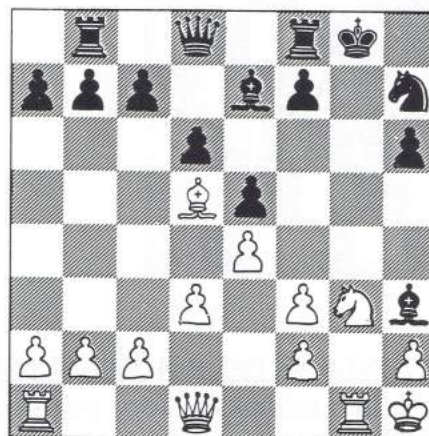
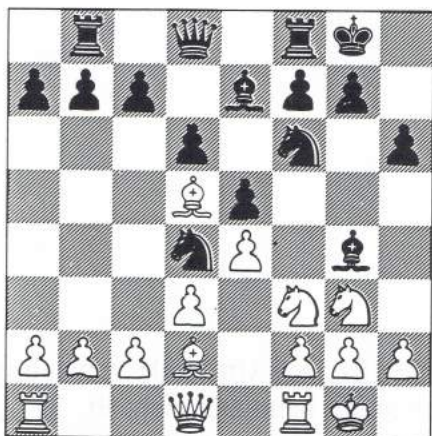
Een "heftige" groep 3-partij

Nadat ik onderstaand partij-fragment uit groep 3 aan een speler uit groep 1 had laten zien kreeg ik te horen dat ik dit zeker moest (laten) publiceren, omdat volgens hem "anderen hier ook wel van zouden genieten". Hoewel ik nog steeds niet zeker weet of hij (i.c. Harrie Boerkamp) dit echt meende of dat hij het uit beleefdheid verkondigde (ik vraag de bewuste speler wel vaker om zijn mening aangaande door mij gespeelde partijen, enerzijds om te ontdekken wat ik fout heb gedaan en anderzijds om vermeende leuke stukjes te laten zien), ben ik toch maar zo vrij om U dit partij-gedeelte voor te schotelen. Al is alles misschien niet geheel correct en/of waterdicht, het is ongetwijfeld boeiend en in zekere zin spectaculair, vooral vanwege het grote aantal (gewone, kruis- of halve) penningen en instande stukken.

wit: R. de Vries - zwart: J. Vossepoel; interne competitie, 2e cyclus, 6e ronde.

Na niet al te sterk openingsspel van beide zijden (waar we verder maar niet op zullen ingaan) ontstond de stelling van diagram 1. Nadat wit om door hemzelf niet duidelijke redenen 11.Le3-d2 had gespeeld i.p.v. 11.c3 - om het zwarte paard van b4 en vooral van d4 af te houden - kwam inderdaad 11....Pd4, en kon slaan op f3 niet worden verhinderd.

[zie diagram 1]

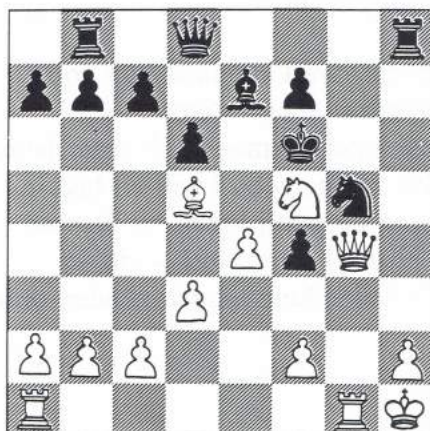
[1] stelling na 11....Pd4

[2] stelling na 15....gxh6

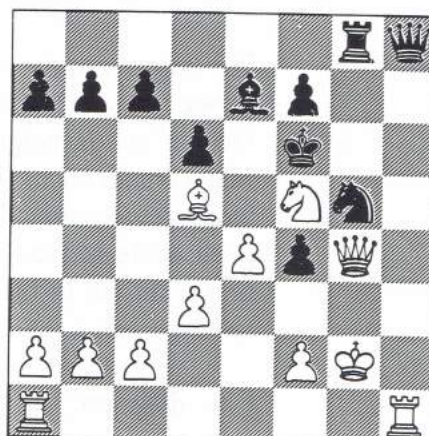
12. Kh1

Hoewel de meningen over de witte koningsstelling na het komende 13.gxf3 blijkbaar verdeeld zijn vond de witspeler dit in eerste instantie niet zo'n prettige situatie; om er dan maar het beste van te maken speelde wit de tekstzet waarmee alvast ruimte werd gemaakt voor de toren om zodoende een aanval langs de g-lijn te kunnen opzetten (mede gezien het oogje dat de loper op d2 heeft op pion h6).

[zie diagram 3]

[3] stelling na 22.Dg4

[4] stelling na 25.Th1

22. Txh2+ "Alles of niets" (of wanhoop?), want al het andere faalt:
 22....Ph7?; 23.Dg7#.
 22....Pe6?; 23.Lxe6 fxe6; 24.Dg7#,
 of 23 Kxe6; 24.Pd4+ Ke5; 25.Df5+ Kxd4; 26.Dd5#,
 of 24 Kf6; 25.Dg5#.
 22....Dg8? (dekt het paard); 23.Pxe7 Kxe7; 24.Dxg5+, en wit
 heeft een stuk plus een pion meer.
 22....Kg6?; 23.Pex7 Dxe7; 24.Df5, en verder als bij 21....Kg6.

23. Kxh2 Dh8+

24. Kg2!?
- Twee opmerkingen van Harrie Boerkamp (let op de penningen):
- a) Sterker was 24.Ph4 (wit paard gepend!) (met de dreiging 25.Df5+ Kg7; 26.Dxf7+ Kh6; 27.Dg6#), bijvoorbeeld: 24.Ph4 Pf3+; 25.Dxf3 Dxe4+; 26.Dh3 Dxf2+; 27.Tg2.
- b) Daarentegen minder sterk was 24.Dh4 (zwart paard gepend!), waarna zwart nog kan vechten: 24.Dh4 Dxe4+; 25.Pxe4 Th8; 26.Tg4 Pf3+; 27.Kg2 Pxe4+; 28.Kf1 f3.

24. Tg8 Zeer logisch en voorzien; wat hierna komt is doorgerekend (maar niet waterdicht; zie commentaar bij zet 25 van zwart).

25. Th1 De zwarte dame kan nergens heen; natuurlijk zijn er andere mogelijkheden voor wit, maar de witspeler wilde het "leuk" afmaken. De witte dame blijft voorlopig op een schijnbaar hachelijke plek staan.

[zie diagram 4]

25. Ph7 Lijkt de enige zet (die de zwarte dame afschermt en de - nu gepende - witte dame aanvalt).
 Later werd gevonden: 25....Ph3, en zwart lijkt in eerste instantie goed weg te komen; echter 26.Dxg8 Dxg8+; 27.Kxh3, en

Verder kwamen computerprogramma Fritz-2 en ook Manuel Nepveu ("wij KNSB-spelers kijken onmiddellijk naar zo'n zet") met het gevaarlijk ogende 25....f3+, maar wit wint dan toch na

Nog sterker na 25....f3+ is overigens 26.Dxf3! Pxf3+; 27.Kxf3, en de zwarte dame gaat (ook) verloren.

- Met dank aan Harrie Boerkamp voor zijn steun bij het analyseren en het toevoegen van enkele aantekeningen.

28

HET DENKEN VAN DE SCHAKER

Laatst was het weer zover. Een kennis vroeg: "hoeveel zetten denk je vooruit bij het schaken". Men is altijd verrast als ik dan antwoord dat dat niet zoveel is maar dat ik vooral op gevoel schaak. Ga maar na.

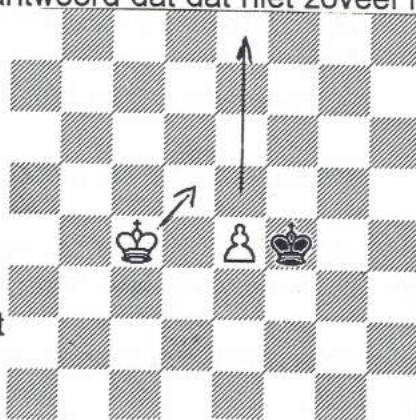
In een willekeurige stelling zijn zo'n dertig zetten voor een speler mogelijk.

Wil je alle zetten van jezelf in combinatie met een zet van de tegenstander uitrekenen dan zijn er zo'n 900 mogelijkheden. Wil je daar nog een zet aan toevoegen dan zijn er 27000 mogelijkheden. 1/10 seconde voor elke zet en je bent al 5 minuten aan het denken.

Het zal duidelijk zijn dat dit anders werkt.

Neem de stelling hiernaast. Zwart valt de witte pion aan en kan deze slaan. De beste mogelijkheid van wit is dus de pion te verdedigen. De witte pion moet promoveren. Dat wordt het best ondersteund door de koning. Dus 1.Kd5 is de beste zet. Deze redenatie gaat in een flits. er zijn negen mogelijkheden in de stelling. Toch bekijk je er maar een. Het denken van een schaker verloopt via het beoordelen van stellingen en stellingbeelden. Op basis van kenmerken in de stelling herkent een schaker enkele zetten die waarschijnlijk goed zijn. Hij hoeft dan niet zoveel te rekenen en kan op "gevoel" spelen.

Nog een voorbeeld met de volgende partij.

Wit: Broekman, W.

Zwart: Verwiël, E.

Plaats: Zoetermeer Jaar: 1995

1.d2-d4 Pg8-f6 2.c2-c4 g7-g6 3.Pb1-c3 Lf8-g7 4.e2-e4 O-O 5.Lc1-e3

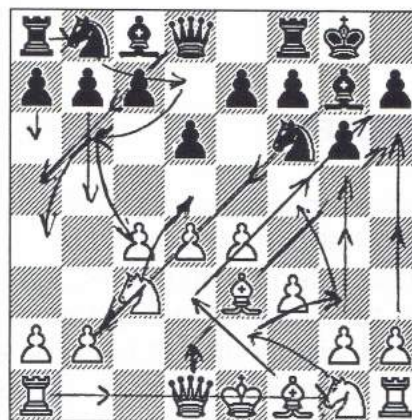
Ik had 5.e5 kunnen spelen. Dat zou ook goed geweest zijn. Ik kom dan echter op vreemd terrein. Daarom overgang naar een meer normale opening.

5...d7-d6 6.f2-f3 Nu de stellingskenmerken. Wit heeft f3 gespeeld ter ondersteuning van het centrum maar staat daarmee ook klaar voor de opmars van de g- en de h-pion. De toren op de g- en de h-lijn kunnen deze opmars ondersteunen. De loper op e3 en de dame op d2 schijnen naar h5 ter versterking van de aanval en ter ruiling van de zwarte verdedigende loper loper op g7. Pg1 zal via e2-g3-f5 aan de aanval mee kunnen doen. Pc3 kan in een aantal gevallen via d5-f6 helpen. Ld3 koekeloert vanachter zijn pionnen naar de zwarte koningsstelling. De plannen van zwart bestaan uit aanval op het centrum en tegenkansen op de damevleugel, vooral als wit lang rocheert. Dit via pion a6 en b5. Ondersteund met de toren op b8. Lg7 schijnt naar de witte koningsstelling. De dame kan ondersteunen via a5. Het paard kan helpen via d7-b6-c4 of a4. Via f7-f5 kan het centrum verder aangevallen worden. Het is dus duidelijk wat er gespeeld gaat worden. De juiste volgorde van de zetten is alleen nog van belang en dient uitgerekend te worden.

c7-c6 7. Dd1-d2 e7-e5 8. d4-d5 c6-c5

Een slechte zet. Verliest een tempo. Wat echter belangrijker is, is dat deze zet het witte plan niet ondersteunt. Het centrum wordt niet aangevallen. De opmars van de pion b7 wordt moeilijker.

9. Lf1-d3 Pf6-h5 10. Pg1-e2 f7-f5 11. e4xf5 g6xf5

Dit verdient weer een plaatje. (Zie hiernaast). De zwarte pionnen lijken het centrum te beheersen. Kan zwart de pionnen op e5 en f5 handhaven dan staat zwart zeker niet slechter. Wit kan de pionnen aanvallen. Via f4 (Zie plaatje rechts) Zwart wordt tot een verklaring gedwongen. Na f4 e4 zijn de zwarte pionnen geblokkeerd. Wit heeft zelfs een perfect blokkadeveld op e3. In deze pionnenstelling dreigt wit h3 en g4. Zie plaatje rechts. Slaat zwart op g4 dan krijgt wit sterke pionnen op f4 en g4 terwijl de zwarte pion op e4 makkelijk verloren gaat.

Inplaats van f4 kan wit de zwarte pionnen met g4 aanvallen. Zie hiervoor de twee plaatjes links. Na g4 ontstaat er altijd een sterk veld voor wit op veld e4. Of zwart schuift door en ontstaat er een afzichtelijk gat op e4 of zwart slaat op g4 (het laatste plaatje) en is er een sterk blokkadeveld op e4. In alle gevallen heeft wit het betere pionnenspel ten behoeve van de aanval op de koningsstelling van zwart.

12. O-O-O Ph5-f6 13. h2-h3 Dd8-e8 14. Ld3-c2

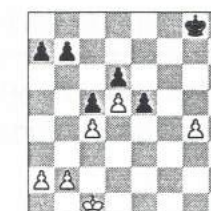
Deze zet zorgt ervoor dat nae4 wit met f4 kan antwoorden.

a7-a6 15. g2-g4 f5-f4 16. Le3-f2 b7-b5 17. h3-h4 b5xc4

Verkeerd plan. De aanval op de damevleugel loopt na deze zet vast. Zwart moet spelen Pb8-d7-b6-c4. Zwart heeft enige tactische tegenkansen. 18. h4-h5 Lc8xg4 Uit nood geboren. 19. f3xg4 e5-e4 Het lijkt dat zwart terugkomt. De loper op f2 is in gevaar. Zwart vergeet dat toren a8 ongedekt staat. Dat levert wit een tempo op om deze loper te redden. 20. Dd2xf4 Pf6xd5 21. Df4xd6 Pd5xc3 22. Pe2xc3 Pb8-c6 23. Dd6-d5+ Kg8-h8 24. Lf2xc5 Tf8-f7 25. Dd5xe4

Zwart geeft op.

Willem Broekman

SCHAAKIDEEËN

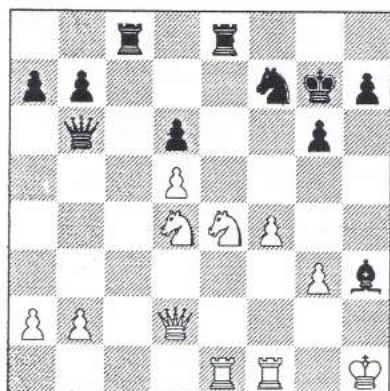
Sterke schakers onderscheiden zich van de minder sterke doordat zij een goed begrip ontwikkeld hebben voor de problemen die zich in de stelling bevinden, de ideeën die daar achter zitten en de oplossingen die nodig zijn. Niet zo zeer mathematische kennis is essentieel -wat vaak wel verondersteld wordt-, maar de kennis en het talent om de stelling in al zijn merites te beoordelen op basis van typische schaak ideeën. In het schaken kan dat van alles zijn: ideeën over openingsontwikkeling, aanval, initiatief, geïsoleerde pionnen, open lijnen, koningsaanval, enzovoorts. Achter ideeën kunnen zowel positionele als tactische facetten schuil gaan. De schaak ideeën zijn afkomstig van kennis van anderen, bijvoorbeeld een trainer, en slaan we op tussen onze oren in de hoop dat we het onthouden. Als we meer willen weten kunnen we ook schaakboeken raadplegen die informatie bevatten over ideeën. De schaakkennis en -informatie gaat voor ons iets betekenen als we ons kunnen herkennen in onze eigen zwakke en sterke punten. Iemand die slecht is in toreneindspelen, zal zijn oren gespist houden als hij iemand een toreneindspel uitlegt. Het tegenovergestelde kan ook: iemand die een ongelijk lopereindspel goed beheerst, zal de neiging hebben om dit anderen te laten weten, door bijvoorbeeld uitleg te geven.

Mijn idee is dat schaakkennis (kennis afkomstig van andere schakers) maar met name schaakinformatie in boeken, zich vooral concentreren op schaak ideeën in zijn algemeenheid (ideeën voor ons allen) en te weinig rekening houden met wat de individuele schaker daar mee kan doen. Ik geef toe dat het in de praktijk niet meevalt om met het presenteren van schaakideeën in boeken recht te doen aan de behoefte van de individuele schaker: wat de schaker echt nodig heeft om beter te worden. Daarom denk ik dat er voor de trainer een belangrijke rol is weggelegd als een soort aangever van ideeën. De trainer zal een soort 'vertaler' moeten worden van schaakideeën die in zijn algemeenheid bekend worden gemaakt, naar de behoefte die de individuele schaker nodig heeft. Laat ik een voorbeeld geven.

Stel dat een willekeurige (jeugd)schaker moeite heeft met het begrip diagonaal. De speler begrijpt niet wat je allemaal met en op een diagonaal kan doen. Als trainer geef je de speler een aantal voorbeelden waaruit de functie van de diagonaal blijkt. Maar daar blijft het niet bij! De speler krijgt gericht opdracht om in het vervolg tijdens trainingen, of in boeken of bij wedstrijden een aantal voorbeelden met diagonalen te verzamelen die toevalligerwijs zijn pad kruisen. De trainer doet hetzelfde. Wat verderop in de tijd kunnen beiden daarop op een structurele wijze terugkomen. Alle voorbeelden tezamen ontwikkelen zich tot een schaakidee, een idee gespist op wat de individu nodig heeft. Een dergelijk idee wordt opgeslagen als kennis en zal niet zo snel verloren gaan omdat de schaker er intensief mee in de weer is geweest.

Voorbeelden met diagonalen:

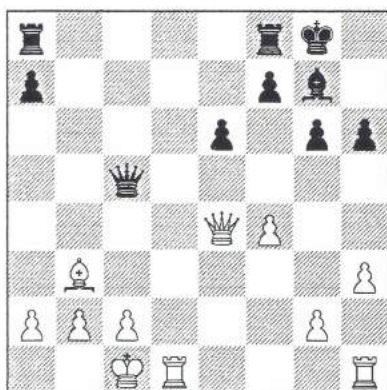
Diagram 1: uit: *Training for the tournament player*, Yusupov/Dvoretsky, blz.38

1.b3!! en wit veroverd de a1-h8 diagonaal

1....Lxf1 2.Db2, Kf8 3.Pe6+, Txe6 4.dxe6 met voordeel

Diagram 2: Medina - Botwinnik, Palma 1967

1.....De7!!, (a1-h8) en zwart staat onmiddellijk gewonnen.

Diagram 3: Eelco Kuipers - J.J. Piket 1995

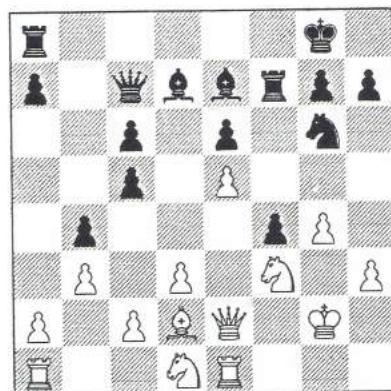
1.Db1! (diagonaal a2-g8) en zwart heeft geen goede zetten meer.

Diagram 4: Kretschmar - Vasica, Olmutz 1938

1.Dxg6, hxg5
2.Pf6+, Kh8
3.Dh7 mat, Mat mde dankzij de a2-g8 diagonaal.

Diagram 5: Wolff - Chessmaster 4000

1....c4! gevolgd door 2....c5 en de diagonaal a8-h1 heeft zwart onder controle.

EVANS GAMBIET 2

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Lc5 4.b4!?

4..Lb4

De vorige keer heb ik al het niet accepteren van het pionoffer laten zien.

(5.0-0 Pf6 6.d4 ed4 7.c3 dc3 8.e5 d5 9.Lb5 Pe4 10.Da4 0-0 (10...c2? 11.Db4 cb1D 12.Tb1 a6 13.Lc6 bc6=, Duckstein-Unzicker, Zurich 1975) 11.Lc6 c2! -+)

5.c3

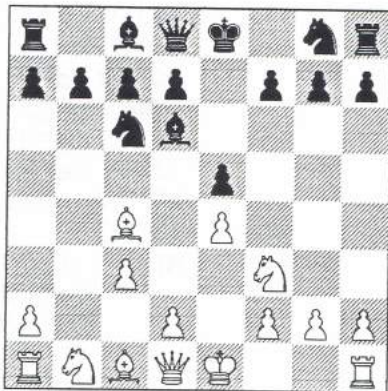
Ik behandel nu de varianten **A1) 5...Ld6** en **A2) 5...Le7**. De volgende keer behandel ik 5...Lc5

1. 5...f5? 6.cb4 fe4 7.b5 Pa5 8.Pe5 Dg5 9.d4 Dg2 10.Dh5 g6 11.Lf7 Kf8 12.Lh6 Ph6 13.Dh6 Ke7 14.Dg7 Dh1 15.Ke2 c6 16.Dh8 Dc1 17.Pd2 Da1 18.Pe4 +-;
2. 5...Lf8?! 6.d4 De7 7.0-0 d6 8.Db3 g6 9.de5 de5 10.Td1 Lh6 11.Pbd2 Df6 12.La3 Pge7 13.Ld5 0-0 14.Lc6 bc6 15.Db4 +-, Chigorin-Steinitz, Wien 1882

A1) 5...Ld6 zie diagram 1

6.d4

- A). 6...b6 7.O-O Df6 8.Pa3 a6 9.Te1 Pge7 10.Pc2 Pg6 11.Pe3 Lf8 12.Pd5 Dd8 13.de5 Pce5 14.Pe5 Pe5 15.Lf4 Ld6 16.Le5, += Wanke-Osis, cr we 1991
- B). 6...Pf6 7.Pg5 (7..Le5 8.Pg5 d5 9.ed5 Pa5 10.Da4 c6 11.dc6 O-O 12.La3 Pc4 13.Dc4 b5 14.Db3 b4 15.Lb4 Tb8+-, Fiorito, Mario-Krantz, Kjell, cr 1988) 7..O-O 8.f4 ef4 9.e5 Le5 10.de5 Pe5 11.Lb3 h6 12.Ph3 g5 13.O-O Pg6 14.Dd3 d5 15.Td1 Lg4 16.Te1 Te8 17.Te8 De8 18.Pf2 +=, Diani-Correa, cr 1992
- C). 6..De7 7.O-O Pf6 8.Pbd2 O-O 9.Ld3 ed4 10.cd4 La3 11.e5 Pd5 12.La3 Da3 13.Lh7 Kh7 14.Pg5 1-0, Caristi-Cohen, cr USA 1979

A2) 5...Le7

(6.Db3 Ph6 7.d4 Pa5 8.Da4 Pc4 9.Dc4 ed4 (9...Pg4 10.Pe5 Pe5 11.de5 d6 12.Lf4+-, Skotorenko-Tomaschewsky, cr 1976) 10.Lh6 gh6 11.cd4 d5 12.ed5 0-0 =, Konstantinopolsky)

6.Db6 Ph6

(7.d3 Pa5 8.Db5 Pc4 9.Lh6 gh6 10.dc4 f6 11.Ph4 c6 12.Da4 d6 13.Dd1 Le6 14.Dh5 Kd7 15.Pd2+-, Nagy-Rehbein, cr 1984)

7.d4 Pa5

8.Da4 Pc4 9.Dc4

1. 9...d5 10.ed5 e4 11.Pe5 Pf5 (11..f6 12.Lh6 gh6 13.d6 fe5 14.de7 De7 15.Db5 c6 16.De5 De5 17.de5 Tg8 1/2, Aronson-Umansky, cr 1978) 12.Db5 Kf8 13.O-O g6 (13...f6 14.Pg4 Pd4 15.cd4 Lg4 16.Db7 Le2 17.Te1 Lc4 18.Pc3+/-) 14.Pd2 f6 15.Pg4 a6 16.Db3+= Pd4? (16...h5 17.Pe3 Pd6 18.c4 f5 19.c5 +/-) 17.cd4 Lg4 18.Pe4 Kg7 19.Db7 Le2 20.Te1+=, Ree, Hans-Bouwmeester, Hans, Hilversum 1967
2. 9...ed4 10.Lh6 gh6 11.cd4 (11..Pe5 Tf8 12.cd4 d6 13.Pd3 c6 14.Pc3 Da5 15.O-O Da6 16.Da6 ba6 17.Pb4 Kd7 18.d5 c5 19.Pc6=, Rademaker, Hans-Minnema, Rens, Zoetermeer open 1995) 11..Tg8 12.O-O d6 13.Kh1 Dd7 14.Pc3 c6 15.d5 Tg2 16.Tg1 Tf2 17.Tg3 c5 18.e5 b6 19.Te1 Kd8 +=, De la Bourdonnais, Louis-Boncourt, Paris 1836

3. 9..Pg4 10.Pe5 Pe5 11.de5 d6 12.Lf4 O-O 13.O-O de5 14.Le5 c6 15.De2 Da5
16.f4 Le6 17.Ld4 f6 18.Kh1 c5 +, Skotorenko-Trapl,Jindrich, cr USSR-CSSR 1991)

8.Db5 Pc4 9.Lh6 gh6

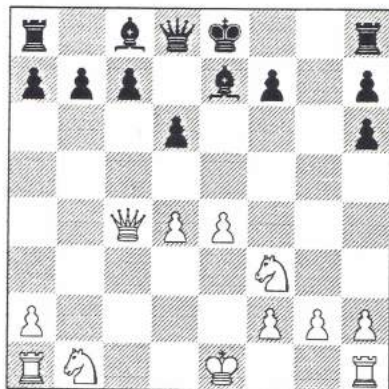
(9...Pd6 10.De5 f6 11.Dh5 g6 (11..Kf8 12.e5 Pf7 13.ef6 [13.Lf4 g6 14.Dh3 fe5 15.Pe5 d6 16.Pf7 Kf7 17.Df3 Kg7] 13...Lf6 14.Le3 g6 15.Dd5 c6 16.Db3 d5=, Krantz,Kjell-Akesson,Ralf, Sweden 1978) 12.Dh4 Tg8 13.Lc1 Tg7 14.Df4 Pc4 15.Pbd2 Pd2 16.Ld2 b6 17.O-O g5 18.De3 Lb7 19.c4 Kf8 20.Lc3 ±, Muir,-Charpentier.R, cr US 1980)

10.Dc4 ed4

(10...d5 11.ed5 e4 (11..Le6 12.Db5 Dd7 13.Dd7 Kd7 14.ed6 Ld6 15.Pd4 Thg8 16.Pe6 Ke6 =, Van Wieringen-Lont, cr 1989) 12.Pe5 Ld6 13.De2 O-O 14.Pc4 Dg5 15.Pe3 f5 16.Pd2 Ld7 17.g3 Tae8 18.Tb1±, Royo-Gomez cr 1990)

1. 11.Pe5 O-O 12.O-O d6 13.Pd3 dc3 14.Pc3 Le6 15.Db5 Tb8 16.f4 Lf6 17.Tac1 Lg7 18.f5 Ld7 19.Db3 Lc6 20.Pf4 Dh4 21.Tf3 Le5 22.Tcf1 Kh8=+, Kuhn-Idler, cr DDR 1986
2. 11.cd4
 - A). 11...Tg8 12.Pc3 c6 13.O-O d6 14.Tfe1 Lh3 15.g3 Kf8 16.d5 Tg7 17.Tab1±, Wells,Peter-Lukacs,Peter, Budapest 1993
 - B). 11..O-O 12.O-O c6 13.Pc3 b5 14.Dd3 b4 15.Pe2 Kh8 16.Pg3 d6 17.Dd2 a5+= Krantz,Kjell- Kalish, cr 1977
 - C). 11...c6 12.Pc3 (12.Dc3 a5 13.O-O O-O 14.Pbd2 d6 15.Tab1 a4 16.Pe1 Da5 17.De3 b5 18.Pc2 Ld7 19.f4 c5 20.Pf3 Tae8 21.f5 f6 22.Ph4 +=, Nyman,Sture-Ekenlov.L, cr 1992) 12..b5 13.Db3 (13.Dd3 b4 14.Pe2 a5 15.Pe5 O-O 16.Dh3 f6 17.Pg4 De8 18.Ph6 Kh8 19.De3 +=, Freire.D-Gallotti.M, cr 1992) 13..a5 14.O-O (14.Pe5 O-O 15.O-O Lf6 16.Pe2 De7 17.Dg3 Kh8 18.Tac1+=,Heap,D-Ekenlov,L, cr 1991) 14..d6 15.Pe2 Tg8 16.d5 Lh3 17.Pg3 Ld7 18.dc6 Lc6 19.Pd4 Db6 20.Tac1 a4 21.Dd3±, Goshen,M-Howell,W, cr USA 1992

11.cd4 d6 ZIE DIAGRAM 2

1. 12.Pc3 c6 13.O-O (13.Tb1 Tb8 14.d5 Ld7 15.Pd4 c5 16.Pf5 Lf5 17.ef5 a6 18.O-O Lf6 19.Pe4 b5 20.Dc1 Kd7 21.Dh6 Le5 22.Tfe1 f6 23.Pc5 1-0,Moyana Garcia-Palacios,cr E 1986) 13..Lg4 14.Pd2 O-O 15.d5 Ld7 16.Dd3 Lf6 17.Tab1 Tb8 18.Pc4 De7 19.Tfe1 c5 20.e5 de5 21.f4 e4 22.Pe4+-, Norqvist-Ekstrom, Stockholm open 1994
2. 12.O-O
 - A). 12...O-O 13.Pc3 c6 14.Tae1 Kh8 15.d5 Tg8 (15...c5? 16.Kh1 Db8 17.e5!, Harding-Micklethwaite, cr 1974) 16.Kh1 Lg4 17.Pd4 c5 18.Pc2 Lf6 19.f4 De7 20.e5 de5 -, Neikirch-Van Perlo, Ger ,cr 1977
 - B). 12..Lf6 13.Te1 O-O 14.Pc3 c6 15.Tab1 Da5 16.Te3 Td8 17.h3 Tb8 18.e5 Le6 19.De2+-,Krzyzanowski-Glowacz, cr 1993
- C). 12...Tg8
 - C1). 13.Tc1 c6 14.d5 Ld7 15.Pbd2 Lg5 16.Dd3 Ld2 17.Pd2 Dg5 18.g3 Dg6 19.Tab1 cd5 20.Tb7 1-0, Erlandsson,Carl-Eric-Ecenarro,cr 1978)
 - C2). 13.Te1 Lg4 14.Pfd2 Dd7 15.Kh1 c6 16.Pc3 b5 17.Dd3 b4 18.Pa4 Kf8 19.f3 Le6 20.De3 Tg6 =, Zamora,Jorge-Hjartarson,Johann, New York open 1994)
 - C3). 13.Pc3 Lh3 14.Pe1 Dd7 15.f4 Lh4 16.Pd5 O-O-O 17.Tf3 c6 18.f5 Lg4 19.Ta3 Kb8 20.Pe3 d5 21.ed5 +-, Tolonen.J-Oittinen.S, cr ch SF 1992

6.d4

1. 6...ed4 7.Db3 (7.O-O Pf6 8.e5 Pg4 9.cd4 d5 10.ed6 Ld6 11.Te1 Kf8 12.Pc3 Lf5 13.h3 h5 14.Lg5 f6 15.hg4 hg4 16.Ph4+-, Pyne-Grombacher, Chicago 1966) 7..dc3 (7...Pa5 8.Lf7 Kf8 9.Da4 Kf7 10.Da5 d6 11.cd4+-,Lehmann-Donner, Munchen 1954) 8.Lf7 Kf8 9.Pc3 Lf6 10.Lg8 Tg8 11.Lb2 De8 12.Pd2 Lc3 13.Dc3 d6 14.O-O Dg6 15.f4 Ke7 16.f5 Df6 17.Db3 Df7 18.Lg7 Db3 19.ab3 Kf7 20.Lb2 Pe5 21.Tac1+-, Fritz-Hentschel, cr 1986

2. 6..Pf6 7.de5 (7.0-0 Pge7 8.de5 Le5 9.Pe5 Pe5 10.Lb3 d6 11.f4 Pg4 12.h3 Pf6 13.Pd2=, Nunn-Gumrukuoglu, Malta ol 1980) 7..Pg4 8.Dd5 O-O 9.h3 Ph6 10.O-O d6 11.ed6 cd6 12.Dh5 Da5 13.Ld5 Le6 14.Td1 Tfe8 15.Lf4 Tad8 16.Pbd2 Dc3 17.g4+-, Tal, Mikhail-Brakmanis, Milijis, Soviet Union 1959;

6...d6 7.Db3

- L (7.de5 Pe5 8.Pe5 de5 9.Dh5 g6 10.De5 Pf6 11.La3 Tf8 12.O-O Pg4 13.Dg3 La3 14.Pa3 De7 15.Lb5 c6 16.Pc4 De6+- 17.Tad1 cb5 18.Dc7 Ld7 19.Pd6 +-, Fischer, Robert-Celle, Davis. sim. 1964)

7..Pa5 8.Da4

(8.Lf7 Kf8 9.Da4 Kf7 10.Da5 ed4 11.cd4 Pf6 12.Pc3 c6 13.Da4 Tf8 14.Db3 d5 =, Bademian-Kraidman, Yair, Haifa ol 1976)

8..c6 9.Ld3 b5 10.Dc2 Lf6 11.de5 de5 12.O-O Pe7 13.La3 O-O 14.Pbd2 Le6 15.Tad1 Dc7 16.Pb3 Pc4 17.Lc1 Tfd8 18.h3 c5 19.Ph2 Pg6 20.Pg4 Pd6+-, MacDonnell-De la Bourdonnais, London m 1834

6...Pa5

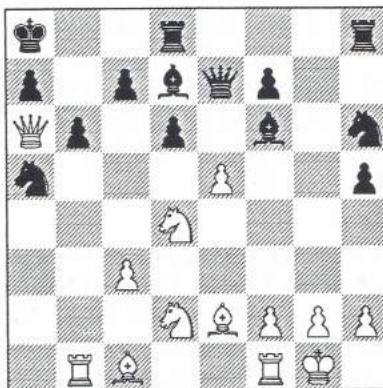
1. 7.Lf7 Kf7 8.Pe5 Kf8 (8...Ke8) 9.Df3 Pf6 10.g4 (10.Pd3 d6 11.e5 de5 12.de5 Lg4 13.Dg3 Lh5 14.ef6 Lf6 15.O-O Le2 16.Pf4 Lc4 17.Pd2 Dd7 18.Pc4 Pc4+-, Bolluckus-Weaver, cr USA 1985) 10..d6 11.g5 de5 12.gf6 Lf6 13.de5 Pc4 (13...Pc6 14.ef6 Df6 15.Dg3 De5=, Inkiov-Minev, Bulgarije 1977) 14.ef6 Df6 15.Df6 gf6 16.Lh6 Kf7 17.Tg1 Tg8 18.Tg8 Kg8 19.Pd2 Pe5 (19...Le6 20.0-0-0 Kf7 21.Pc4 Lc4 22.Td7 Kg6 23.Lf4 La2 24.Tc7 b5 25.Td7 Te8=) 20.Ke2 Kf7 21.Tg1 Pg4 22.Lf4 Le6 23.c4 +-, Losev, D-Baikov, Vladimir, Moskva 1989

7.Le2 ed4

1. 7..d6 8.Da4 c6 9.de5 de5 10.Pe5 Pf6 11.O-O b5 12.Dc2 O-O 13.a4 b4 14.cb4 Lb4 15.Pc6 Pc6 16.Dc6 Dd4 17.Dc2 Lb7 18.Lb2 De4 19.De4 Pe4 -+, Bullockus-Melz, cr 1984;
2. 7..d5 8.de5 de4 9.Da4 Pc6 10.De4 Le6 11.O-O Dd5 12.Da4 Da5 13.Da5 Pa5 14.Pbd2 Pc6 15.Pb3 h6 16.Pbd4 Pd4 17.Pd4 Ld5 18.c4 Le4 19.Te1 Lb4 -+, Mestrovic-Vukcevic, Boris, cr YU 1983

8.cd4

1. 8.Dd4 Pf6 (8...d6 9.Dg7 Lf6 10.Dg3 De7 11.0-0?! Kd7?! (11...De4!) 12.Pd4!? 0-0-0 13.Pd2 Pc6 14.De3 h5 15.Tb1 Ph6 16.Dd3!? b6 17.a4! Kb8 18.a5 Pa5 19.Da6 Ka8? 20.e5! ZIE DIAGRAM 3 +- Shirov-Timman, Biel 1995) 9.e5 Pc6 10.Dh4 Pd5 11.Dg3 g6 12.O-O Pb6? 13.c4?! d6 14.Td1 Pd7 15.Lh6 Pce5 16.Pe5 Pe5? 17.Pc3 f6 18.c5 Pf7 19.cd6 cd6 20.De3 +-, Kasparov, Gary-Anand, Viswanathan, Riga 1995;
2. 8.O-O Pf6 9.e5 Pe4 10.Dd4 f5 11.Pbd2 c5 12.De3 Pd2 13.Pd2 O-O 14.Pc4 Pc4 15.Lc4 Kh8 16.Ld5 d6 17.e6 Tb8 18.a4 b6 19.Df3 Lf6 20.Tb1 Le5=, Muir, Walter-Huuskonen, V, cr SF 1974
8..Pf6 9.Da4 b6 10.Pc3 Lb7 11.d5 O-O 12.O-O Te8 13.Lb2 c6 14.Tad1 d6 15.Ld3 Pd7 16.Lb1 Dc7 17.Pd4 Tac8 18.Tc1 Tb8 19.dc6 Lc6 20.Pc6 Pc6 =, Melts-Usatschy, cr 1991

7.Ld3

7..ed4 8.cd4 d5 9.Da4 (9.Pc3 de4 10.Pe4 Pf6 11.Pf6 Lf6 12.Da4 Pc6 13.La3 Ld7 14.O-O Le7 15.d5+= Pe5 16.Dd4 La3 17.Pe5 O-O 18.Tab1 Lc8+, Eisinger, Max-Bogoljubow, Efim, Bad Pyrmont 1949) 9..c6 (9..Pc6 10.O-O Ld7 11.Db3 de4 12.Le4 Pf6 13.Pg5 O-O 14.d5 Pe4 15.Pe4 Pd4 16.Dd3 Lf5 17.Lb2 c5 18.Pbc3 Db6 19.Tab1 Dg6 -, Berthelsen-Nebel, cr 1977) 10.Ld2 Pc4 11.Lc4 dc4 12.Dc4 Le6 13.Dd3 Pf6 14.Pc3 b5 15.Pe5 Db6 16.d5 cd5 17.ed5 Td8 18.Le3 Lc5 19.Db5 Db5 20.Pb5 Td5 21.Pc7 ±, Montardit-Calafell, cr 1986

7...d6

1. 8.de5 Lg4
A). (8..de5 9.Pe5 Le6 10.De2 Ld6 11.Pf3 Lg4 12.O-O Pe7 13.Td1 Pg6 14.Lb5 Pc6 15.h3 Lf3 16.Df3 O-O 17.Lc6 Pe5 18.De2=, Kovassy-Karafiath, cr 1968)
B). (8...Pc6 9.ed6 cd6 10.O-O Pf6 11.Pd4 O-O 12.Pd2 d5 13.Pc6 bc6 14.e5 Pd7 15.Te1 Pc5 16.Lc2 f6? (16...Da5! 17.Df3 f5 18.ef6 Lf6 19.Dh5 g6 20.Lg6 hg6 21.Dg6 Lg7-/+) 17.ef6 Tf6 18.Pb3 Tf7 19.Pc5+-, Losev-Frog, Moskva 1989)
9.ed6 Ld6 10.Da4 c6 11.Le2 Pe7 12.O-O Lf3 13.Lf3 Dc7 14.h3 b5 15.Dd4 O-O 16.La3 c5 De3 Pc4 18.De2 +-, Andre-Wundt, cr 1989
2. 8.O-O Lg4 9.Pbd2 Pf6 10.Da4 c6 11.de5 de5 12.Pe5 Le6 13.Pdf3 b5 14.Dd4 Dc7 15.Lf4 Ph5 16.Pf7Pf4 17.Ph8 Kf8 18.e5 Pd3 19.Dd3 Kg8 20.Pg6 hg6 21.Dg6 Lf7 22.Df5 Ld5 23.Pg5 +-, Carlsson-Nagy, cr CIF 1987
3. 8.Da4 c6 9.La3 b5 10.Dc2 f6 11.Lb4 Pb7 12.d5 Ld7 13.dc6 Lc6 14.c4 Tc8 15.Pc3 bc4 16.Lc4 a5 17.La3 f5 18.Lg8 Tg8 19.ef5 Lf3 20.gf3 Dd7 21.f6 Dc6 22.Lb2 Df3 23.Db3 Tf8 - +, Dilen-Clarke, cr S-AUS 1988
4. 8.Lb2 Lg4 9.Da4 c6 10.Pbd2 Dc7 11.Tb1 b5 12.Dc2 Pf6 13.h3 Lf3 14.Pf3 Pd7 15.O-O Pb6 16.Pd2 O-O 17.Kh1 Tfd8 18.f4 Pac4 19.Pc4 bc4 20.Le2 ed4 21.cd4 d5 22.e5 c5 23.f5 f6 24.ef6 Lf6=, Harju-Schicketanz, cr 1965

7.Pe5 Pc4 8.Pc4 d5

(8...d6!? 9.O-O Pf6 10.Pbd2 (10.Te1 O-O 11.Pbd2 d5 12.ed5 Pd5 13.Dc2 Le6 14.Pe3 c5 15.Pd5 Dd5 16.Te5 Dd7 17.Pf3 Tac8 18.Dd2 Tfd8 19.La3 Ld6 -, Guerrero, J-Svidler, Peter, Asturias 1992) 10..O-O 11.Pe3 Te8 12.f4 c6 13.Kh1 Dc7 14.Df3 Lf8 15.c4 Db6 16.e5 de5 17.de5 Pd7 18.Dg3 Kh8 19.Pe4 h6 20.Pf5±, Krantz-Ahman, cr 1985)
(9.ed5 Pf6 10.O-O Pd5 11.Pe5 O-O 12.c4 Pb6 13.Dd3 f6 14.Pf3 Le6 15.Pbd2 Dd7 16.Te1 Tfe8 17.Lb2 Pa4 18.La3 c5 19.d5 Lf7 20.Tab1 a6 21.Pe4 =, Kofidis, S- Malis, J, cr ch we 1991)

9.ed5 Dd5

1. 10.Pe3 Dd7 11.O-O Pf6
A). 12.La3 O-O 13.c4 La3 14.Pa3 a6 15.d5 Dd6 16.Pac2 b5 17.cb5 ab5 18.a3 Lb7 19.Pb4 Tfd8 20.Db3 Ld5 21.Ped5 Pd5 -, Odebrecht-Andre, cr D 1989
B). 12.d5 O-O 13.c4 Pg4 14.Lb2 Lc5 15.Ld4 Ld4 16.Dd4 Te8 17.Pc3 Pe3 18.fe3 De7 f3+-, Minasian, Artashes-Georgadze, Georgy, Manila ol 1992
C). 12.c4 O-O 13.La3 La3 14.Pa3 b6 15.Df3 La6 c2 Tab8 17.Pb4 Lb7 18.d5 De7 19.Pc6 Lc6 20.dc6 =, Hoiberg, Nina-Holoubkova, Martina, Moskva ol-w 1994
2. 10.Pe3 De6 11.O-O Ld6 (11...Pf6 12.c4 O-O 13.Lb2 Pg4 14.Pg4 Dg4 15.Pc3 Dh4 16.f4 Lg4 17.Dc2 c6! 18.Tae1 Tfe8 19.Te3 Ld6 20.g3 Df6 21.Pe4 Dg6 22.Tfe1 +-, Wijker-Geus, J, cr NL 1981) 12.Te1 Pe7 13.Pd2 b5 14.Pec4 Dg6 15.Pd6 Dd6 16.Pe4 Dd8 17.La3 Le6 18.Pg5 Dd7 19.Df3 O-O 20.Dd3 g6 21.Pe4 +=, Guaita-Melzani, cr 1975

10.Pe3 Dd8

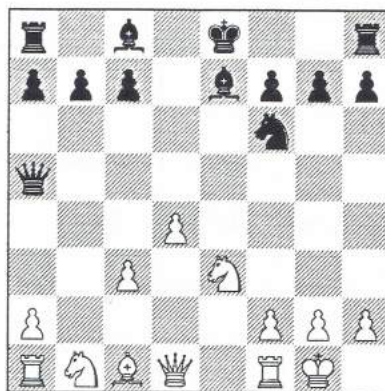
1. 11.La3 (11.Da4 c6 12.d5 Ld7 13.Dd4 Lf6 14.Db4 b6=) 11...Pf6 12.Da4 (12.O-O O-O 13.Le7 De7 14.c4+=, Sveshnikov) 12...c6 13.O-O O-O 14.Te1 Te8 15.Pd2 Le6 16.Tab1 Dc7 17.Le7 Te7 18.c4 b6 (18...Td7!? 19.Pf3 b6 20.Tbd1 Tad8=; 18...b5 19.cb5 cb5 20.Db5 La2+=) 19.Pf3 c5 20.Da3 Tae8 21.dc5 bc5 22.Ted1 h6 23.Tbc1 Pe4? (23...Lg4! =) 24.Pd2 Pd6 25.Pdf1+-, Sveshnikov, Evgeny-Short, Nigel, Poliot-Solingen 1992
2. 11.O-O Pf6
A). 12.Df3 O-O 13.Td1 c6 14.c4 Ld7 15.Pc3 Da5 16.Lb2 La3 17.La3 Da3 18.Td3 b6? (18...Tfe8 19.Tad1 De7 20.d5 cd5 21.Pcd5 Pd5 22.cd5 =) 19.Tad1 Dd6 20.d5 c5=, Georgiev-Musat, Varna tt 1994
B). 12.Pa3 O-O 13.Pac4 Le6 14.Pe5 c6 15.a4 Dc7 16.f4 Tad8 17.f5 Lc8 18.P3g4 Pg4+-, Garcia-Homdedeu, cr 1979)

- C). 12.c4 O-O 13.Pc3
 C1). 13...Te8! 14.Lb2 Lf8 15.d5 a5! 16.Df3 Ta6= 17.h3 h5 18.Tad1 h4 19.Tfe1 Pd7 met de bedoeling Pe5, Tg6
 C2). 13..b6 14.Lb2 Lb7 15.d5 Dd7 16.Df3 Tfe8 17.Pf5 La6 18.Pg7 Kg7 19.Pe4+-, Gervasio-Casanova, cr 1971
- C3). 13...c6 14.Tb1 (14.d5 Te8 15.Df3 Dc7 16.Lb2 Ld7 17.Tac1 Ld6 18.h3 c5; of 14.Lb2 Da5 15.d5 La3 16.La3 Da3 17.Db3 Da5=, Tartakower -Trifunovic, Paris 1950) 14...Te8 15.Lb2 Dc7 16.Df3 Ld7 17.Pe2 Tad8 18.Pg3 Lc8 19.d5 cd5 20.cd5 Da5 21.Tfd1 Da6 22.Tbc1 La3=, Kasparov, Gary-Short,Nigel, London theme 1993

10... Da5 11.0-0 Pf6 ZIE DIAGRAM 4

1. 12.c4 O-O
 - A). 13.Lb2 c6 (13...Dg5 14.Pd2 Pg4 15.Pd5 Ld6 16.Pf3 Dh5 17.h3 c6 18.Pc3 Pf6 19.Pe5 Dh4 20.Te1 1/2, Fries Nielsen,Jens-Owe-Jensen, Kobenhavn open 1994) 14.d5 cd5 15.cd5 Td8 16.Pc3 Db4 17.Tb1 Dh4 18.h3 Lh3 19.gh3 Dh3 20.Pb5 Lc5 21.Lf6 Le3 =, Brynell,Stellan-Perez Garcia, Herbert, Malmo 1986
 - B). 13.d5 b5 14.Pd2 bc4 (14..Td8 15.Pb3 Db6 16.Pd4 Lb7 17.Tb1 a6 18.Pef5 Lc5 19.Le3 c6=, Canda-Sieiro Gonzales,, Camaguey 1986) 15.Pdc4 Da6 16.Lb2 Te8?! (16..Lb7 17.Le5 Tac8 18.Pf5 Pd5 19.Pce3 Pe3 20.Pe7 Kh8 21.fe3 Tce8 22.Dd7+-, Fritz,H-Nielebock, cr 1986) 17.Tc1 Tb8 18.Le5 Tb7 19.Te1 Ld7 20.d6+-Timman, Jan-Tatai,Stefano, Amsterdam 1977
2. 12.c4 c6
 - A). 13.Ld2 Dc7 14.Pc3 O-O 15.Df3 Td8 16.Pe2 Le6 17.Tfc1 Dd7 18.a4 Lg4 19.Pg4 Dg4 20.De3 De4 21.Tab1±, Jegerborn-Hogborg, cr 1984
 - B). 13.Lb2 Le6 14.Pc3 Td8 15.d5, Cafferty-Van Geet, Amsterdam 1972
 - C). 13.d5 13..cd5 14.cd5 O-O 15.Lb2 Td8 16.Pc3 b5 17.a3 Lb7 18.Dd3 a6 19.Pf5 Lf8 20.Dg3 g6 21.De5 Pd7 22.Pe7 Le7 =,Kirkels,W-Van der Haak,G, cr NL 1993
 - D). 13.a4 O-O 14.Ld2 Dc7 15.Pc3 Lb4 16.d5 Td8 17.Tb1 a5 18.Dc1 Ld7 19.Td1 Tac8 20.Pe4 Pe4 21.Lb4 ab4 22.d6 Da5 0-1, Andre-Leisebein,Peter, cr D 1989
3. 12.Te1 Le6 13.c4 c6 14.Ld2 Db6 15.d5 cd5 16.cd5 Pd5 17.Pd5 Ld5 18.Lg5 Le6 +-, Klemp-Wolf, cr 1987

DIAGRAM 4

Hieronder een letterkundig schaakprobleem uit een boekwerkje van 1873 wat betrekking heeft op de oprichting van Neêrlands schaakbond. De spelling is overeenkomstig het jaartal. Door middel van de paardsprong kunt U achter het citaat komen. Voor de goede inzenders worden 3 prijzen beschikbaar gesteld, t.w.: f 25,--, f 15,-- en f 10,--. Inleveren t/m 31 januari a.s. bij H. Breugem Dublinstraat 13 2713 HN Zoetermeer of op de klubavonden. Veel succes!

PAARDENSPRONGRAADSEL.

Nº 9.

Van den Redacteur.

NEÊRLANDS SCHAAKBOND.

blik.	wien	schaak-	is	vend	te	ver-	va-
lands	heid	pu-	re	land	ons	van	dorp
Ec-	Ec-	Neer-	lie-	's Hage	gen-	der-	reikt
van	F.	baar-	toe-	een	ron	de	Ho-
land-	re	Ne-	Ba-	dank-	komt.	met	de
heer	gie	schen	Hij	tie-	bond	door	op
schaak-	der-	e-	van	aan-	heeft	Moog'	we-
ner-	den	bond.	ren!	Door	lig	spraak	daar-